

#1 Hur påverkar tillgängligheten förtätningspotentialen?

Stationer ökar tillgänglighet och skapar potential för stadsutveckling. Webinariereserien **Förtätning på rätt spår** ger en ökad förståelse för konsekvenser av förtätning av stationsnära områden med hänsyn till de globala målen för hållbar utveckling. [Meta Berghauser Pont](#) är docent vid Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik på Chalmers och leder tillsammans med Lars Marcus forskningsgruppen [Spatial Morphology Group \(SMoG\)](#) som är specialiserad på rumsliga analyser. Meta har tillsammans med forskarkollegor studerat sambandet mellan tillgänglighet och förtätning, något hon föreläste om under seriens första webinarium den 20 oktober 2021 som lockade drygt 130 deltagare.

Potential som plats och nod

Stationer ökar tillgängligheten vilket skapar en potential för stadsutveckling, konstaterar hon. Men potentialen påverkas av barriärer på lokal nivå och hur infrastrukturen kring ett stationsområde är utformad och kan utvecklas. Transportplanering och stadsutveckling behöver därför integreras, men frågorna är kom-

plexa vilket gör det svårt att nå en överblick. Dynamiska analysmodeller kan göra skillnad. Metas forskning har kretsat kring att utveckla modeller och metoder, och i det här fallet den så kallade place-node-modellen¹ som lyfter samspillet mellan stationsområdets roll som plats och som nod. Kollektivtrafikförbindelserna är avgörande för områdets kvalitet som nod. Hur många olika linjer stannar vid stationen, hur många avgångar finns, hur lätt är det att resa vidare därifrån till rätt destination? I beskrivningen av platskvaliteten ingår variabler som täthet, service och i vilken utsträckning området är blandat. Plats- och nodkvaliteten ska vara i balans för att säkerställa ett visst befolkningsunderlag. Meta tillför även ett tredje element, plankapaciteten. Hur mycket byggbar mark finns i det stationsnära området? Finns en överkapacitet i kollektiv trafik (nodkvalitet) i relation till befolkningsunderlag? Kan ökad tillgänglighet genom infrastruktursatsningar tas om hand? Eller finns det restriktioner som riksintressen, naturreservat, skydds krav och likande som förhindrar sådan utveckling?

Räckvidd avgörande

Avgörande blir att hitta rätt balans i kombinationen av nod, plats och plankapacitet för att visa vilken utvecklingspotential ett stationsområde kan ha. En viktig utgångspunkt är hur stor räckvidd potentialen kan ha. För en fotgängare rör det sig om cirka 1

¹ Referenser: Bertolini (1999), Kickert et al. (2014), Nigro et al. (2019), Singh (2015) och Zhang et al. (2019).

kilometer, det vill säga den sträcka som de allra flesta klarar av att gå genom en 12 minuter lång promenad. För cyklister utökas radien till 2,6 kilometer.

Mölndal fallstudie

Med hjälp av analysmodellen har flera orter i Göteborgsregionen studerats. Kring Mölndal gjordes en särskild fallstudie. Här har tågen cirka 120 avgångar om dagen, den samlade befolkningen (dag och natt) inom den angivna räckvidden är ungefär 50 000 och det finns drygt 14 hektar byggbar mark.

Genom enbart förtätning skulle befolkningen kunna utökas med 3 800 personer och tillgänglighetsåtgärder kan utöka befolkningsunderlag med 28 000 personer. Kombinationen kan tillföra, upp till 40 000 personer. I place-node-modellen skulle Mölndal röra sig från att ha en balans mellan nod och plats till att ha för lite kapacitet i noden. Förutom balansen mellan nod, plats och plankapacitet inkluderas även risken av en eventuell förtätning som kan ge negativa konsekvenser. Därför måste även tillgången till service, grönområden och mötesplatser vägas in, de är viktiga ur ett socialt hållbarhetsperspektiv.

– En kombination av place-node-modellen och en utvärderingsmodell med ett fokus på social hållbarhet är även viktig för kommunikation mellan till exempel kommuner och Trafikverket, avslutar Meta.

Läs mer om ämnet:

[Surveying Density, Urban Characteristics, and Development Capacity of Station Areas in the Delta Metropolis](#)

[Systematic review and comparison of densification effects and planning motivations](#)

Webbinarieserien **Förtätning på rätt spår** vill ge en ökad förståelse för konsekvenser av förtätning av stationsnära områden med hänsyn till de globala målen för hållbar utveckling. De arrangeras av forskningsprojektet [Urbana stationssamhällen – förtätning av stationsnära områden för god tillgänglighet](#) i samarbete med [Trafikverket](#), [Chalmers Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik](#), [Göteborgsregionen \(GR\)](#), [Byggteknik vid Högskolan Dalarna](#) och [Urbana och regionala studier vid KTH](#) är samarbetsparter. Projektets leds av [Urban Futures](#) med finansiering från Trafikverket.

Webbinarium #1

Hur påverkar tillgängligheten förtätningspotentialen?

Dag och tid:

20 oktober 2021, kl 9-10.

Föreläsare:

Meta Berghauer Pont, docent vid Arkitektur och samhällsbyggnadsteknik, Chalmers.

Kommande webinarier i serien

#2 Hur påverkar barriärer tillgänglighet?

Onsdag 24 november 2021. Fokus: Arbetet som har utvecklats i projektet "Stadsmiljöanalys - Analys av tätbebyggda miljöer i infrastrukturprojekt" och sedan applicerats i Mölndal.

#3 Konsekvenser av förtätning

Onsdag 23 mars 2022. Fokus: Metodbeskrivning för att beskriva konsekvenser av förtätning i stations-samhällen utifrån Globala målet 11 – Hållbara städer och samhällen.

#4 Fallstudier med utmaningar

Tisdag 26 april 2022. Fokus: Resultat av projektet där regional och lokal tillgänglighet i relation till förtätning och dess konsekvenser presenteras i tre fallstudier.

#5 Hur tar vi projektet vidare?

Torsdag 15 september 2022. Fokus: Presentation och samtal om hur resultat från projektet tas vidare och kommer Trafikverket och andra aktörer till nytta.

Kommande webinarier får du i god tid information om i [Urban Futures kalendarium](#).

Kontakt

Sanna Isemo, projektledare, Urban Futures, sanna.iseemo@chalmers.se.

